

Gezocht: politieke strategie en grondtroepen

Alles wijst erop dat de strijd tegen IS een missie zonder einde wordt. IS bloeit op eerdere militaire mislukkingen en politieke nalatigheid.

Nederland wil bijdragen aan het deëscaleren van de situatie in de regio, het voorkomen en beëindigen van ernstige schendingen van fundamentele mensenrechten door Islamitische Staat (IS) en het beschermen van de burgerbevolking, zo schrijft het kabinet in de zogeheten Artikel-100 brief. Over het belang van deze doelstellingen kan geen enkel misverstand bestaan. De internationale gemeenschap heeft de verantwoordelijkheid om directe en acute dreigingen van genocide en grootschalige mensenrechtenschendingen door IS te stoppen. In uiterste omstandigheden en onder strikte voorwaarden kan militair geweld daarbij noodzakelijk en gerechtvaardigd zijn.

Even belangrijk is te onderkennen dat IS niet de oorzaak is van de huidige crisis, maar het gevolg daarvan. De inzet van F16's en militair personeel moet dan ook beter gevat worden in een politieke strategie en een geïntegreerde benadering. Anders is de kans groot dat de vliegtuigen hun doel missen.

De haalbaarheid van de Nederlandse doelstellingen is dan ook afhankelijk van minimaal vier voorwaarden.

IS krijgt vooral steun van achtergestelde soennitische gemeenschappen in Irak. In de eerste plaats is dan ook herstel van de vertrouwensbreuk nodig tussen deze gemeenschappen en de regering in Bagdad. De nieuwe Irakese regering moet zich echter op dit punt nog bewijzen. Het staat niet vast dat de nieuwe regering daadwerkelijk bereid is een meer inclusieve politiek te voeren en burgerrechten te garanderen.

Ten tweede is IS mede te wijten aan het uitblijven van een politieke oplossing voor Syrië. VN-gazant Staffan de Mistura zal bij zijn pogingen om tot een oplossing te komen medewerking moeten krijgen van onder meer Rusland. Vooralsnog bestaat er geen enkel uitzicht op Russische steun aan een politieke oplossing, mede vanwege de verstoorde relaties met Moskou en het ontbreken van een duidelijk VN-mandaat voor Amerikaanse bombardementen in Syrië.

In de derde plaats veronderstellen vermindering van geweld in de regio en bescherming van burgers in Irak en Syrië actieve medewerking van landen in de regio, in het bijzonder Saoedi-Arabië en Iran. De betrokkenheid van Iran is vooralsnog niet verzekerd. De medewerking van landen als Saoedi-Arabië en Qatar roept bovendien vragen op omdat IS financiële steun uit deze landen ontving. Turkije speelt als buurland ook een cruciale rol maar de opstelling van Turkije is tot op heden ambigue.

Ten vierde zullen grondtroepen nodig blijken te zijn voor een effectieve bescherming van burgers. Daarvoor is de missie afhankelijk van het Irakese leger dat ondanks enorme investering in opleiding en training uiterst zwak opereert en zich schuldig maakt aan oorlogsmisdaden; de Koerdische strijdkrachten die niet bereid zijn buiten hun grondgebied te opereren en voor de centrale regering in Bagdad te vechten; de Syrische oppositietroepen die verdeeld opereren, slecht zijn bewapend en nog opgeleid moeten worden.

Zolang aan deze voorwaarden niet is voldaan, zullen de doelstellingen van de Nederlandse bijdrage aan de strijd tegen IS moeilijk te realiseren zijn. Deze bijdrage is nu beperkt tot een jaar. Maar alles wijst erop dat de strijd tegen IS een missie zonder einde wordt. De kans op een verdere verergering is daarbij niet denkbeeldig.

De zo noodzakelijke politieke strategie en geïntegreerde benadering ontbreken in de artikel-100 brief. De Nederlandse bijdrage dreigt daardoor een vorm van symptoombetrijding te worden. Het feit dat IS juist bloeit op eerdere militaire mislukkingen en politieke nalatigheid, maakt deze constatering des te pijnlijker.

Jan Gruiters
Algemeen directeur PAX

